

5. Birmann L.A. *Obuçii menedjment. - Uchebnoe posobie.* / L.A. Birmann M.: Finansy i statistika., 2013. – 158 s.
6. Romanovskii, M.V. *Korporativnye finansy: uchebnik dlya vuzov* / M.V. Romanovskii, A.Vostroknutova. - SPb. Piter, 2011. – 592 s.
7. Pavlova, L.N. *Finansovyi menedjment: uchebnik* / L.N. Pavlova. – 2-e izd., pererab. i dop. — M.: YUNITI-DANA, 2015..– 275 s.
8. Blank, I.A. *Osnovy finansovogo menedjmenta: v 2 t.* / I.A.Blank. – 4-e izd., ster. – M.: Omega-L, 2012.
9. Moldovan A.A. *Finansovye resursy predpriyatiya.*// *Mejdunarodnyi jurnal prikladnyh nauk i tehnologii «Integral».* №4, 2018 g. – S.329-333.
10. Zaitseva I.A. *Finansovye resursy predpriyatiya.*//*Moskovskii ekonomicheskii jurnal.* №2 2019 g. - S.527-530

МРНТИ 06.39.02

10.51889/3078-8579.2025.85.3.002

А.М. Сапарбаева ¹

¹Абай атындағы Қазақ Ұлттық Педагогикалық Университеті, Алматы қ., Қазақстан

ҚР ЕКІНШІ ДЕҢГЕЙДЕГІ БАНКТЕРІНІҢ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТТЕРІН ТАЛДАУ

Аңдатпа

Бұл мақалада Қазақстан Республикасындағы екінші деңгейдегі банктердің инновациялық қызметтері жан-жақты талданады. Зерттеудің мақсаты – банктік саладағы заманауи технологияларды қолдану деңгейін, олардың тиімділігін және қаржы жүйесіне ықпалын анықтау. Инновациялық қызметтерге интернет және мобильді банкинг, цифрлық төлем жүйелері, биометрикалық аутентификация, жасанды интеллект негізіндегі қызметтер және блокчейн технологияларын енгізу жатады. Қаржы секторы – экономиканың маңызды бөлігі болып табылады, ал банк жүйесінің тұрақты дамуы мен жаңаруы елдің қаржылық қауіпсіздігі мен халыққа көрсетілетін қызмет сапасына тікелей әсер етеді. Заманауи технологиялардың дамуына байланысты банктердің дәстүрлі қызметтері өзгеріп, жаңа инновациялық өнімдер мен қызмет түрлері пайда болуда. Атап айтқанда, мобильді банкинг, онлайн төлем жүйелері, цифрлық банкинг платформалары, жасанды интеллектке негізделген қызметтер және биометриялық сәйкестендіру жүйелері кеңінен енгізілуде.

Мақалада отандық банктердің инновациялық даму үдерісі, шетелдік тәжірибемен салыстыру, сондай-ақ бұл қызметтердің клиенттер мен банк жүйесі үшін артықшылықтары мен мәселелері қарастырылады. Зерттеу нәтижелері бойынша екінші деңгейдегі банктердің бәсекеге қабілеттілігін арттыруда инновацияның маңызы зор екені анықталды. Сонымен қатар, цифрлық трансформацияны одан әрі жетілдіру бойынша ұсыныстар берілді.

Түйін сөздер: екінші деңгейдегі банктер, инновациялық қызметтер, цифрлық банкинг, мобильді банкинг, онлайн төлемдер, жасанды интеллект, биометриялық жүйелер, қаржылық технологиялар.

Сапарбаева А.М.¹

¹ Казахский Национальный Педагогический Университет имени Абая
г. Алматы, Казахстан

АНАЛИЗ ИННОВАЦИОННЫХ УСЛУГ БАНКОВ ВТОРОГО УРОВНЯ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

Аннотация

В данной статье всесторонне рассматриваются инновационные услуги банков второго уровня Республики Казахстан. Цель исследования – определить уровень применения современных технологий в банковской сфере, их эффективность и влияние на финансовую систему. К инновационным услугам относятся интернет- и мобильный банкинг, цифровые платёжные системы, биометрическая аутентификация, сервисы на основе искусственного интеллекта и внедрение технологии блокчейн. Финансовый сектор является важной частью экономики, а стабильное развитие и обновление банковской системы напрямую влияет на финансовую безопасность страны и качество предоставляемых населению услуг. В связи с развитием современных технологий традиционные банковские услуги претерпевают изменения, появляются новые инновационные продукты и виды услуг. В частности, широко внедряются мобильный банкинг, онлайн-платежные системы, цифровые банковские платформы, услуги на основе искусственного интеллекта и системы биометрической идентификации.

В статье рассматривается процесс инновационного развития отечественных банков, проводится сравнение с зарубежным опытом, а также анализируются преимущества и проблемы данных услуг как для клиентов, так и для банковской системы. Результаты исследования показали, что инновации играют важную роль в повышении конкурентоспособности банков второго уровня. Также представлены рекомендации по дальнейшему совершенствованию цифровой трансформации.

Ключевые слова: банки второго уровня, инновационные услуги, цифровой банкинг, мобильный банкинг, онлайн-платежи, искусственный интеллект, биометрические системы, финансовые технологии

Saparbayeva A.M.¹

¹Kazakh National Pedagogical University named after Abai, Almaty, Kazakhstan

ANALYSIS OF INNOVATIVE SERVICES OF SECOND-TIER BANKS IN THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

Abstract

This article provides a comprehensive analysis of the innovative services offered by second-tier banks in the Republic of Kazakhstan. The aim of the study is to determine the level of implementation of modern technologies in the banking sector, their effectiveness, and their impact on the financial system. Innovative services include internet and mobile banking, digital payment systems, biometric authentication, services based on artificial intelligence, and the adoption of blockchain technology. The financial sector is an essential part of the economy, and the stable development and modernization of the banking system directly affect the country's financial security and the quality of services provided to the population. With the advancement of modern technologies, traditional banking services are undergoing changes, giving rise to new innovative products and types of services. In particular, mobile banking, online payment systems, digital

banking platforms, AI-based services, and biometric identification systems are being widely implemented.

The article explores the innovation development process of domestic banks, compares it with international experience, and analyzes the advantages and challenges of these services for both clients and the banking system. The results of the study reveal that innovation plays a crucial role in enhancing the competitiveness of second-tier banks. Additionally, the article provides recommendations for further improvement of digital transformation.

Keywords: second-tier banks, innovative services, digital banking, mobile banking, online payments, artificial intelligence, biometric systems, financial technologies.

КІРІСПЕ

Зерттеудің өзектілігі. Қазіргі заманғы цифрлық технологиялардың жедел дамуы, клиенттердің қажеттіліктерінің өзгеруі және нарықтағы бәсекелестіктің күшеюі банктерден қызмет көрсету сапасын жақсартуды, заманауи әрі тиімді өнімдер мен сервистерді енгізуді талап етеді. Инновациялық банктік қызметтер – тек қаржылық операцияларды жеңілдетіп қана қоймай, сонымен қатар банктің операциялық шығындарын азайтуға, клиенттермен байланысын нығайтуға және жаңа нарықтарға шығуына мүмкіндік береді. Интернет және мобильді банкинг, жасанды интеллект, блокчейн, биометрикалық технологиялар сынды құралдардың белсенді қолданылуы – банк жүйесінің трансформациясының негізгі тетіктері. Осыған байланысты, екінші деңгейдегі банктердің инновациялық қызметтерін жан-жақты талдау, олардың тиімділігін, даму бағыттарын және халықаралық тәжірибемен салыстыру – бұл саланың болашағын айқындайтын өзекті ғылыми-тәжірибелік мәселе болып табылады.

Зерттеудің мақсаты - Қазақстан Республикасындағы екінші деңгейдегі банктердің инновациялық қызметтерін жан-жақты талдау арқылы олардың заманауи технологияларды қолдану деңгейін, тиімділігін және қаржы жүйесіне әсерін анықтау.

ЗЕРТТЕУ МАТЕРИАЛДАРЫ МЕН ӘДІСТЕРІ

Зерттеуде Қазақстан Республикасындағы екінші деңгейдегі банктердің ресми деректері, қаржылық есептері, ҚР Ұлттық Банкінің статистикасы, FinTech саласына қатысты нормативтік-құқықтық актілер, сондай-ақ отандық және халықаралық ғылыми әдебиеттер мен аналитикалық есептер қолданылды.

НӘТИЖЕЛЕР ЖӘНЕ ОЛАРДЫ ТАЛҚЫЛАУ

Соңғы он жылда экономиканы цифрландырудың әсерінен бүкіл әлем бойынша жаһандық трендтердің өзгеруі байқалады. Цифрландыруды жүргізу кезінде инновацияларды қолдау үшін жаңа шешімдерді іздеу, ең алдымен, экономиканың қаржы секторын анықтайтын институттардың бірі ретінде банктердің қызметінде көрінді. Қаржы секторы технологиялық инновацияларды енгізу бойынша көшбасшы болды, ол банктерден оның маңызды қатысушылары ретінде жаңа банктік қызметтерді пайдалануды талап етті.

Жаңа қаржылық қызметтерді енгізу қаржы индустриясында осындай инновациялардың пайда болуына әкелді: контактісіз төлемдер, чат-боттар, мобильді технологиялар, робоэдвайзинг, биометриялық сәйкестендіру технологиялары, виртуалды және толықтырылған шындықтың сандық валюталарын болжамды талдау және т. б. банктер қызметінің бизнес-модельдері өзгере бастады, онда олар экожүйелерді сәтті пайдаланады, маркетплейстерді, суперапптарды, краудфандинг, инвестициялауды жүзеге асырады. Банктердің қор нарықтарындағы жұмысының бизнес ландшафты өзгеруде. Цифрлық технологияларды қолдану қаржылық операциялардың өзіндік құнын төмендетеді осылайша ұлттық қаржы нарығының тұрақтылығы мен қауіпсіздігін қамтамасыз етеді, сонымен бірге клиенттердің Дербес деректер нарығы субъектілерінің шоғырлануына ықпал етеді, бұл кибершабуылдар, краудлендинг және микрокредиттеу кезінде қаржылық пирамидалардың қалыптасу

тәуекелдерін арттырады. Клиенттер туралы деректер ақшаны жылыстату және терроризмді қаржыландыру саласында пайдаланылуы, шетелдік платформалар тарапынан сыртқы ықпалға ұшырауы және т.б. Демек, цифрландыру жағдайында банктік инновацияларды әзірлеу және енгізу кезінде серпінді инновациялық қаржылық технологияларды енгізу тәуекелдерін ескеру қажет. Дәл қазіргі әлемдегі тәуекелдер қаржы нарығын экономикалық ықпал мен саяси қысымның құралына айналдырады. Бұл цифрлық орта қалыптастырған банктік қызметтердің қайшылықты екенін білдіреді. Бір жағынан, олар барлық қатысушылардың өзара әрекеттесуіне кедергілер жасайды, олардың ақпараттық қауіпсіздігі мен қаржылық тұрақтылығын қамтамасыз етеді, екінші жағынан, белгісіздік жағдайларын тудыратын жүйе ретінде әрекет етеді [1].

Экономиканың барлық секторларына цифрландырудың ағыны Азияның барлық елдерінде соның ішінде Қазақстанда жаңа банк өнімдерінің пайда болуына әкелді. Қазіргі уақытта Қазақстан банктерінің өнімдері де жаңартылып, өзгеруде. Соңғы үш жылда Қазақстан қаржы нарығында цифрлық өнімдер мен қызметтерді дамытуда айтарлықтай секірісті бастан өткерді. Заманауи цифрлық технологиялар бізге жаңа электрондық қаржылық өнімдер мен қызметтерді жасауға ғана емес, сонымен қатар олар ұсынатын пішіндерді өзгертуге мүмкіндік береді. Сонымен қатар, мұндай өзгерістер тұтынушылық банктік қызметтер мен төлемдер секторындағы ең белсенді өзгерістерге әкелді.

Қаржылық инновациялар ақпараттық технологияларды қолданумен тығыз байланысты екенін атап өткен жөн. Сонымен қатар, жаңа қаржылық өнімдерді енгізу жаңа қаржылық технологияларды құруға ықпал етеді. Осылайша, қаржылық инновациялар қаржылық операциялардың жаңа технологияларын да, жаңа қаржылық өнімдерді де қамтиды. Банктер жаңа қаржылық технологияларды дамытуға, карточкалық бизнесті дамытуға, клиенттерге онлайн-қызмет көрсету жүйелерін және мобильді төлем жүйелерін енгізуге инвестиция сала бастады және бұл жобалардың барлығы ақпараттық технологияларды қолданумен тығыз байланысты. Банктердің сыртқы қызметінде де үлкен өзгерістер орын алуда - ақпараттық технологиялар күнделікті ішкі қызметтің көптеген аспектілерін автоматтандыруға көмектеседі, электрондық құжат айналымы жүйелері, бизнес-процестерді басқару жүйелері пайда болды, адам еңбегі қысқартылды және жеңілдетілді [2].

Осыған байланысты әлем елдерінің, оның ішінде Қазақстанда да қазіргі заманғы банк тәжірибесінде негізінен онлайн-форматта дамыған жаңа өнімдер пайда болды.

Банктік қызметтер нарығындағы цифрлық инновациялардың қабылданған нормативтік актілер, бастамалар және оқиғалар бойынша даму тарихын келесі 7-кесте түрінде көрсетейік.

Кесте 7

Банктік қызметтер нарығындағы цифрлық инновациялардың даму тарихы

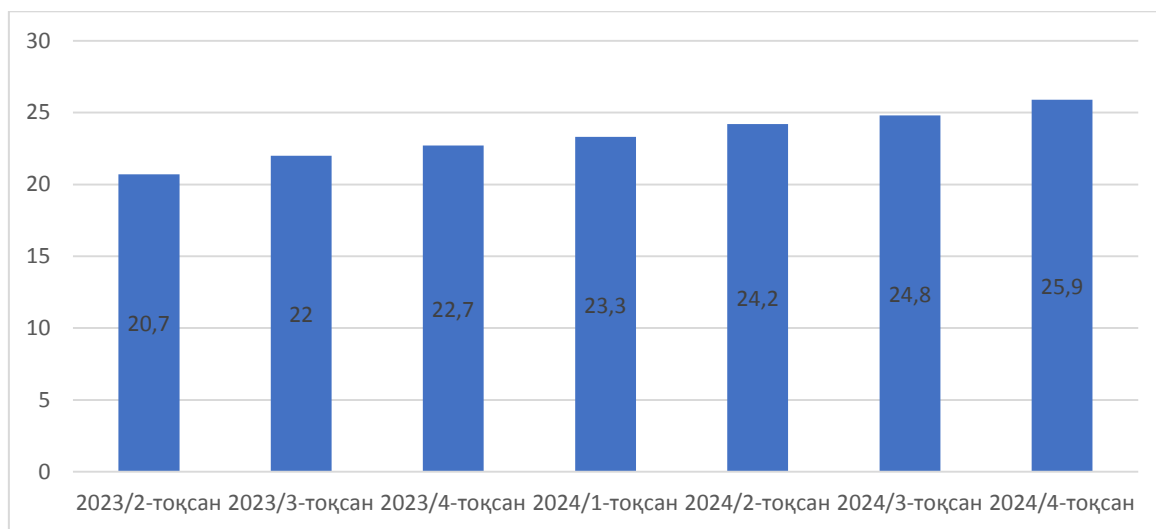
Жылдар	Жүргізілген реформалар мен қабылданған нормативтік актілер
2014-2017 жж.	«Төлемдер және төлем жүйелері туралы» Заң (2016)
2018 жыл	Цифрлық Қазақстан бағдарламасы
	ҚРҰБ реттеуші құралдары
	ҚРҰБ қаулысымен Цифрлық банкінгті заңдастыру
2019 жыл	АХҚО FinTech Lab
	Краудфандинг (АХҚО)
2020 жыл	Банктердің жеке тұлғаларға брокерлік қызмет көрсетуі
	Қаржы технологиялары мен инновацияларды дамыту жөніндегі тұжырымдама (ҚРҰБ)
2021 жыл	Цифрлық теңге тұжырымдамасы
	«Цифрландыру, ғылым және инновация есебінен технологиялық серпіліс» ұлттық жобасы (2021-2025)

	QR кодтарының ұлттық стандарты
	Egov + банктер
2022 жыл	Жедел төлем жүйесі
	Төлем карточкаларының банкаралық жүйесі
	Бизнеске арналған цифрлық несиелеу
	Ашық Банкинг Тұжырымдамасы
2023 жыл	ЕДБ-мен цифрлық теңге жобасы
	Антифрод орталығының жобасы
	Open Banking жобасының бірінші кезеңін іске қосу
2024 жыл	Антифрод орталығын өнеркәсіптік енгізу
	Ашық банкингтің әртүрлі сценарийлерінің ұшқыштары
	Бірыңғай QR коды
Ескерту – кестені автор [1] дереккөз негізінде жасаған	

Қазақстанның қаржы секторында цифрландырудың дамуы қарқынды қарқынмен жүруде және жоғары деп бағалануда. Сонымен қатар, ел банктерінің мобильді қосымшаларын атап өткен жөн: олардың көмегімен максималды қаржылық қызметтерді онлайн 24/7 алуға мүмкіндіктер бар. Бүгінде қазақстандықтар өз өмірлерін ҚР ЕДБ-нің мобильді қосымшаларынсыз елестете алмайды.

Тұтастай алғанда, Қазақстанда коммерциялық банктердің мобильді қосымшаларына сұраныс оларды пайдаланудың онсыз да жоғары деңгейіне қарамастан жылдан жылға артып келеді. Мәселен, 2024 жылдың соңындағы жағдай бойынша банктердің онлайн-сервистерін белсенді пайдаланушылардың саны 26 млн-ға жеткен.

Бір жыл ішінде олардың саны 14,3%-ға немесе 3,3 миллион пайдаланушыға өсті, бұл да өте маңызды көрсеткіш. Өсуге бөлшек клиенттер ғана емес, кәсіпорындар да әсер ететіні белгілі (1-сурет).

Сурет 1 – Банктердің онлайн-сервистерін белсенді пайдаланушылар саны
Ескерту – сурет [6] дереккөз негізінде жасалған

Онлайн банктік қызметтердің енуінің артуы ел халқының цифрлық сауаттылығының өсуімен қатар жүруде. ҚР Ұлттық статистика бюросының зерттеу деректері бойынша, 6 жастан 74 жасқа дейінгі ҚР халқының цифрлық сауаттылық деңгейі 2022 жылғы 87,3%-дан 2024 жылы 88,3%-ға дейін ұлғайған.

Оны келесі 8-кесте мәліметтеріне көруге болады.

ҚР халқының цифрлық сауаттылық деңгейі, халықтың жалпы санына пайызбен

№	РҚ облыстары	Цифрлық сауаттылық деңгейі, пайызбен
1	Абай облысы	79,9
2	Ақмола облысы	83,1
3	Ақтөбе облысы	89,6
4	Алматы облысы	91,9
5	Атырау облысы	85,4
6	Батыс Қазақстан облысы	82,0
7	Жамбыл облысы	85,8
8	Жетісу облысы	85,3
9	Қарағанды облысы	86,2
10	Қостанай облысы	90,9
11	Қызылорда облысы	89,4
12	Маңғыстау облысы	86,0
13	Павлодар облысы	85,1
14	Солтүстік Қазақстан облысы	82,1
15	Түркістан облысы	89,9
16	Ұлытау облысы	91,8
17	Шығыс Қазақстан облысы	84,8
	Астана қаласы	95,2
	Алматы қаласы	93,8
	Шымкент қаласы	93,5
	Қазақстан Республикасы бойынша	88,3
Ескерту – кестені автор [7] дереккөз негізінде жасаған		

8-кесте мәліметтерінен көріп отырғанымыздай, өңірлік бөліністе цифрлық сауаттылықтың ең жоғары деңгейі Астана (95,2%) және Алматы (93,8%) мегаполистерінде тіркелген. Топ-5 құрамына Алматы (91,9%), Ұлытау (91,8%) және Қостанай (90,9%) облыстары кірген.

Мобильді банкінг бүгінде Қазақстандағы қаржылық қызметтердің маңызды құралдарының бірі болып табылады. Соңғы жылдары бұл сектор технологияларды жақсарту және пайдаланушылардың қаржылық қызметтердің ыңғайлылығы мен қолжетімділігіне қызығушылығын арттыру арқылы белсенді дамып келеді.

ҚР-дағы банктердің мобильді қосымшалары шоттар мен аударымдарды төлеуден бастап инвестициялауға және қаржылық жағдай мониторингіне дейінгі қызметтердің кең спектрін ұсына отырып, адамдардың күнделікті өмірінің ажырамас бөлігіне айналды. Банктер қосымшаларды әзірлеуге және жетілдіруге белсенді түрде инвестиция салып, оларды ыңғайлы, қауіпсіз және функционалды етеді.

2024 жылдың желтоқсан айындағы жағдай бойынша, Google Play мәліметтері бойынша, қаржы саласындағы ең танымал мобильді қосымшаларды келесі 2-суреттен көруге болады.

1	Kaspi.kz суперприложение		Kaspi.kz
2	Halyk		JSC HalykBank
3	Home Credit Bank — банк онлайн		Home Credit Bank Kazakhstan
4	Jusan		First Heartland Jusan Bank JSC
5	Forte		ForteBank JSC
6	БЖЗҚ/ЕНПФ		«БЖЗҚ» АҚ / АО «ЕНПФ»
7	BCC.KZ		АО «Банк ЦентрКредит»
8	TEZ BOL Кредит, займы онлайн		Tez Bol
9	Simply		Kazeuromobile
10	Otbasy bank		АО «Отбасы банк»

Сурет 2 – Google Play бойынша қаржы саласындағы ең танымал мобильді қосымшалар

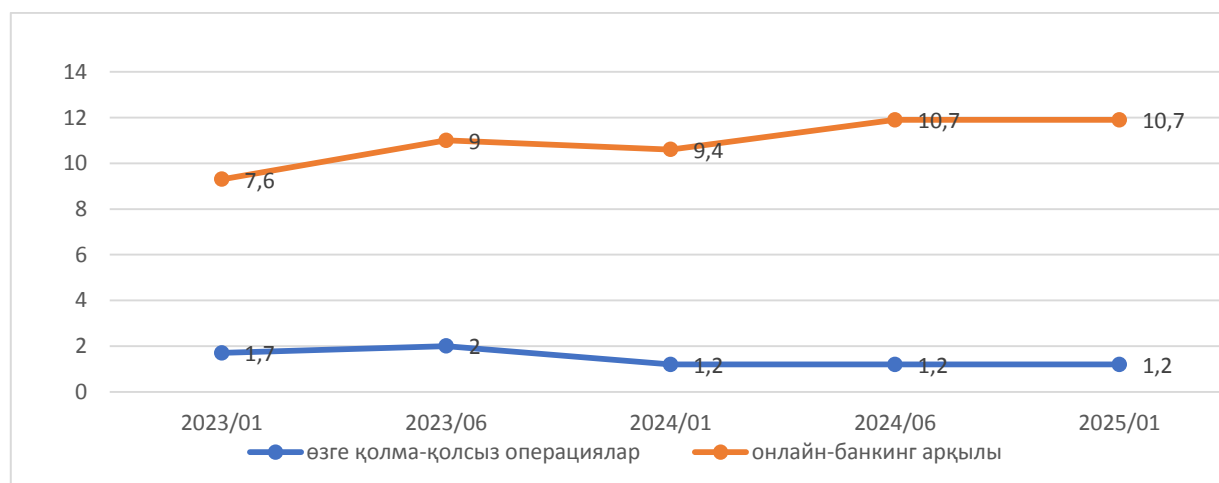
Ескерту - сурет [8] дереккөзден алынған

Google Play мәліметтері бойынша, қаржы саласындағы ең танымал мобильді қосымша Kaspi.kz. Ал екінші орынды Halyk Bank мобильді қосымшасы алды. Үздік 3 мобильді қосымшаны «Home Credit Bank-онлайн банк» жабады. Банк қосымшалары арқылы, банк клиенттеріне барлық негізгі қызметтер, соның ішінде басқа банктердің карталары арасындағы Тегін аударымдар, үш минуттық банктік несие, депозиттер, төлемдер және т.б. қол жетімді.

Осы үш қаржы институтының қосымшалары басқа ЕДБ қосымшаларымен салыстырғанда жүктеу саны бойынша да көш бастап тұр және тағы бір басты ерекшелік Kaspi.kz пен Halyk Bank Мобильді қосымшаларын 10 млн. артық, ал Home Credit Bank 5 млн. Астам жүктелген. Ал басқа банктерде қосымшаларды жүктеу саны 1 млн еседен аспайды.

Жалпы, қазақстандықтар арасында қолма-қол ақшасыз операциялар жасаудың ең сұранысқа ие тәсілі дәл мобильді банкинг болып табылады. Қазіргі уақытта 10 қолма-қол ақшасыз операциялардың 9-ы онлайн режимінде жүзеге асырылады.

2023-2025 жылдар аралығында онлайн-банкінг арқылы жүзеге асырылған операциялар санын келесі 3-суреттен көруге болады.

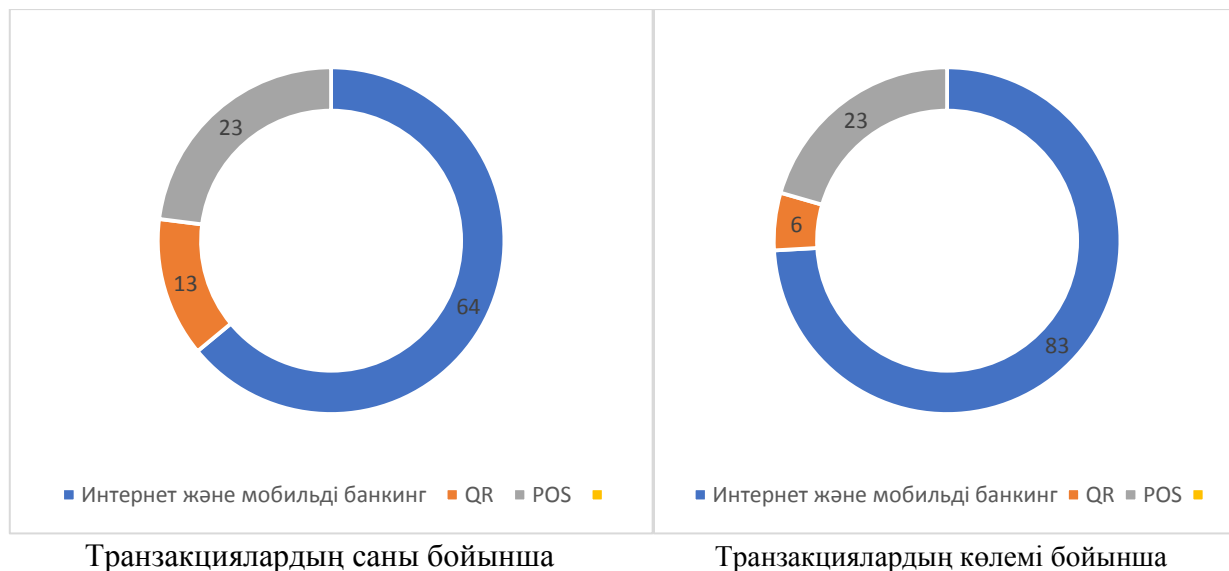

Сурет 3 – Онлайн-банкінг арқылы жүзеге асырылған операциялар, трлн. теңге
Ескерту - сурет [8] дереккөзден алынған

2024 жылы қолма-қол ақшасыз операциялардың жалпы құрылымындағы онлайн-операциялардың үлесі саны бойынша 73,5% және көлемі бойынша 85,8% құрады. Күн сайын цифрлық банкинг арқылы жалпы сомасы 297,7 млрд теңгеге орта есеппен 21,3 млн операция жүргізілді.

Интернет-банкинг және мобильді банкинг қолма-қол ақшасыз төлемдер мен аударымдар санатында басым, барлық қолма-қол ақшасыз төлемдердің 83% құрайды.

Қолма-қол ақшасыз транзакциялар құрылымын келесі 4-сурет түрінде көрсетейік.

Сурет 4 - Транзакциялардың саны мен көлемі бойынша құрылымы
Ескерту - сурет [3] дереккөзден алынған

Қазақстанның төлем ландшафтының трансформациясы бірнеше факторларға байланысты: қолайлы демографиялық көрсеткіштер, цифрлық жетілудің өсуі, электрондық коммерция көлемінің ұлғаюы, банк қызметтерінің қолжетімділігінің артуы, инфрақұрылымның дамуы (мысалы, жергілікті төлем жүйелері мен QR-кодтар), Apple Pay және Google Pay сияқты цифрлық әмияндардың ірі провайдерлерінің іске қосылуы, сондай-ақ Үкіметтің бастамалары [3].

Қазақстан халқының саны 20 миллионға жуық, орташа жасы 30 жасты құрайды. Дүниежүзілік банктің мәліметі бойынша, ел халқының 62%-ы 15 пен 64 жас аралығында. Бұл жас демография технологияны жақсы біледі және қолма-қол ақшасыз төлемдерді жүзеге асыруға ықпал ететін цифрлық төлем әдістеріне ашық.

Қазақстанда электрондық коммерцияның өсуі қолма-қол ақшасыз төлемдердің өсуіне айтарлықтай ықпал етті. РwC деректері бойынша, 2024 жылы Электрондық коммерция Қазақстандағы бөлшек сауданың жалпы көлемінің 12,6% құрады. Өсу үрдісі жалғасады деп күтілуде, бұл төлемдерді одан әрі цифрландыруға ықпал етеді.

Сонымен қатар, соңғы жылдары халық үшін мобильді банкингтен басқа, қазір банктердің бизнеске, оның ішінде шағын және орта кәсіпкерлікке арналған мобильді қосымшалары белсенді дамып келеді. Мобильді бизнес қосымшалары оның иелері мен компанияларға смартфоннан қаржыны басқаруға мүмкіндік береді. Олар әдетте ақша аудару, салық төлеу, есеп айырысу, шығындарды бақылау және бухгалтерлік есеп функцияларын қамтиды. Сонымен қатар, валюталық операциялар, корпоративтік карталарды басқару және аналитика ұсынылуы мүмкін. Мұндай қосымшалар қаржылық процестерді автоматтандыруға мүмкіндік береді.

Қазақстанда барлық ірі ЕДБ бизнес үшін цифрлық сервистер құрған. Құрылған цифрлық сервистер арқылы келесідей операциялар көрсетіледі:

- жеке кәсіпкер ретінде тіркелу;
- 10 минут ішінде ЖК немесе ЖШС үшін бірінші шот ашу;
- 30 000 000 теңгеге дейін кредитке өтінім ресімдеу;
- ақша қаражаттарын әртүрлі тәсілдермен аудару;
- бюджетке төлемдер мен аударымдар жүргізу, қызметкерлерге жалақы төлеу;
- валюталық операцияларды жүргізу, валюталық келісімшарттар жасау, келіп түскен валюталық аударымдарды қабылдау;
- эквайрингті қосу;
- бланкілік тендерлік кепілдіктер шығару;
- тендерлерге қатысу тағы басқалар.

Танымалдығы бойынша бірінше орында Халық банктің бизнес үшін Onlinebank, екінші орында ForteBank-тің ForteBusiness қосымшасы болды. Бұл банктердің қосымшаларында бизнесті жеңілдету үшін негізгі банктік қызметтер ұсынылған.

Топ-3 мобильді қосымшасы ретінде ЦентрКредит Банкінен ВСС business көрсетілген. Бұл банктің жеке кәсіпкерлерге де, ірі компанияларға да сәйкес келетін Бизнес қосымшалары бар.

ҚР ЕДБ бизнеске арналған қосымшаларының бірнеше артықшылықтары бар, оны келесі 2-кесте түрінде көрсетуге болады.

Кесте 2

Бизнеске арналған мобильді қосымшалардың негізгі артықшылықтары

Артықшылықтары	Сипаттамасы
Қаржыға оперативті қол жетімділік	Кез келген құрылғыдан шоттарын тәулік бойы басқару
	Нақты уақыт режимінде ақша қаражаттарының балансы мен шоттардың көшірмелерін көре алу
Төлемдер мен аударымдардың ыңғайлылығы	Контрагенттерде төлемдерді жылдам аудару
	Автотөлемдер мен аударымдарды орнату мүмкіндіктері
Бақылау және қауіпсіздік	Екі факторлы аутентификация
	Биометрика
Бухгалтерияның автоматтандырылуы	ІС және есептің басқа да жүйелерімен интеграция
	Салық органдары үшін есептер мен көшірмелердің автоматты түрде жасалуы
Несиелік және инвестициялық құралдар	Бизнес несиелердің тез рәсімделуі
	Қосымша арқылы депозиттер мен инвестицияларды басқару
Онлайн қызметтер көрсету және қолдау	Қолдау көрсететін чаттар және банк менеджерлерімен байланыстарды тез орнату
	Банк офисіне келмей сұрақтарды жедел түрде шешу
Банктің экожүйесімен интеграция	Эквайринг, сақтандыру сервистеріне қол жетімділік
	Корпоративтік карталармен жұмыс
Шоттарды қашықтан ашу және басқару	Есеп айырысу шоттарын онлайн ашу мүмкіндіктері
	Бір интерфейсте бірнеше шоттарды басқару
Электронды құжаттармен жұмыс істеу мүмкіндіктері	Электронды құжат айналымы
	Төлем тапсырмаларын қашықтан жіберу
Халықаралық операцияларды қолдау	Тиімді бағамдармен валюталар конвертациясы
	Халықаралық төлемдерді жүргізу
Салықтық және басқа есептіліктермен жұмыс	Салықтар мен жарналарды автоматты түрде есептеу
	Есепті банк қосымшасынан тапсыру мүмкіндіктері
Бонустық бағдарламалар	Қызметтерге төлемдер жасалғаны үшін кэшбэктер
	Несиелеу, лизинг және сақтандыруға арнайы шарттар
Ескерту – кестені автор [6] дереккөз негізінде жасаған	

Сонымен, қорытындылай келе, бүгінгі күні банктік нарық бүкіл әлемде белсенді цифрландыру және қолма-қол ақшасыз төлемдерді дамыту бағытында өзгеруде. Қазақстандық нарықта электрондық және жедел төлемдерді жүзеге асырудың инновациялық тәсілдері, оның ішінде жеңілдетілген деректемелер бойынша төлемдер (QR-кодты пайдалана отырып төлемдер, ұялы телефон нөмірі бойынша төлемдер және т.б.) кеңейтілуде, BigTech және FinTech-компаниялардың және жаһандық цифрлық экожүйелердің рөлі артып келеді.

Цифрлық өнімдердің жаңа буыны (мобильді және виртуалды әмияндар, байланыссыз технологиялар, чат-боттар, онлайн-платформалар және басқа да цифрлық қосымшалар) пайда болды және дамуда. Клиенттің биометриялық деректері (саусак іздері, дауыстар және бетті тану) арқылы қаржылық қызметтерге қол жетімділікті қамтамасыз ететін жаңа биометриялық технологиялар қолданылады және таратылады, бұл клиенттерді сәйкестендірудің сенімділігі мен қауіпсіздігін едәуір жақсартады. Соңғы уақыттағы ең маңызды үрдістердің бірі орталық банктердің ұлттық цифрлық валюталарды енгізу мәселесі болып отыр [4].

Банктік цифрлық инновациялар саласындағы жалпы әлемдік үрдістер Қазақстан үшін де өзекті болып табылады. Қазақстандық банктер де технологиялық инновацияларды белсенді енгізуде және клиенттермен өзара қарым-қатынастардың цифрлық форматына көшуде. Көптеген бағыттарда, соның ішінде Интернет пен мобильді банкингті дамыту, QR-кодты пайдалана отырып төлемдер, елеулі нәтижелер мен табыстарға қол жеткізілді. Соңғы 5 жылда Қазақстанда онлайн жүргізілген төлемдер саны 55 есеге өсті.

Клиенттерді қашықтан биометриялық сәйкестендіру жүйесі қол жетімділікті арттыруға және халық үшін қаржылық қызметтердің уақыты мен құнын қысқартуға мүмкіндік береді. Цифрлық теңгені құру мәселесін зерттеу бойынша да жұмыстар жүргізілуде.

Ұлттық Банк 2020 жылы қабылдаған ұлттық төлем жүйесін дамыту бағдарламасы жеңілдетілген деректемелер бойынша нақты уақыт режимінде төлемдер мен ақша аударымдарын жүргізуді қамтамасыз ететін өзгертілген жедел төлемдер жүйесін құруды және карточкалық операциялар үшін Ұлттық свитчинг пен клирингті қоса алғанда, төлем нарығын дамытудың одан әрі бағытын қамтиды.

Осылайша, банк нарығының жаңа инновациялық экожүйесін қалыптастыру процесі белсенді жүріп жатыр. Отандық нарықтың цифрлық жетілуінің ағымдағы деңгейі төлем нарығының одан әрі табысты және қарқынды дамуы үшін барлық қажетті алғышарттарды көрсетеді.

Алдағы бірнеше жыл ішінде әлемдегі қаржылық технологиялар жасанды интеллект, машиналық оқыту, үлкен деректерді талдау саласында алға жылжиды деп болжануда. Жеке банктік қызметтер толығымен автоматтандырылуы мүмкін және деректерді талдау және өңдеу, қызметкерлердің қатысуынсыз клиенттердің тұтынушылық мінез-құлқы негізінде көрсетілуі мүмкін. [5].

ҚОРЫТЫНДЫ.

Инновациялардың енгізілуі клиенттердің банктік қызметтерге қолжетімділігін арттырып, операциялық шығындарды азайтуға, қауіпсіздікті күшейтуге және қызмет сапасын жақсартуға мүмкіндік береді. Сонымен қатар, бұл үрдіс банктердің бәсекеге қабілеттілігін арттырып, қаржы жүйесінің тұрақтылығын қамтамасыз етуде маңызды рөл атқарады. Алайда, кейбір банктерде цифрлық инфрақұрылымның жеткіліксіздігі, кадрлық әлеуеттің төмендігі мен киберқауіпсіздік мәселелері сынды шектеулер де бар екені анықталды. Зерттеу негізінде екінші деңгейдегі банктерге цифрлық трансформацияны тереңдету, инновациялық қызметтерді кеңейту, персоналды цифрлық сауаттылыққа үйрету және клиенттермен кері байланысты нығайту қажет.

Пайдаланылган әдебиеттер тізімі

1. Құлumbетова Д.Б., Маулина Н.Х., Асанова А.Б. Цифровая трансформация казахстанского банковского сектора на современном этапе развития //Научный вестник: Финансы, банки,инвестиции. - 2021. - № 3.
2. Криштаносов В. Б. Цифровизация финансового сектора экономики: проблемы и перспективы // Труды БГТУ, 2021, серия 5, № 1, с. 17–40
3. Цифровизация финансовых рынков: новые компетенции: Монография /Кричанский К.В., Мосин А.В [и др.]; Изд-во КноРус, 2023, 126 с.
4. Ларина О.И, Морыженкова Н.В. Цифровизация финансовых рынков: направления и технологии: Монография / О.И. Ларина, Н.В. Морыженкова. М.: Изд-во Русайнс, 2023, 132 с
5. Корпоративный сектор уходит в «безнал»: вклады бизнеса в банках Казахстана выдерживают динамику роста. [Электрон.ресурс]. – 2025. – URL: <https://ranking.kz/rankings/banking-and-finance-rankings/korporativnyy-sektor-uhodit-v-beznal-vklady-biznesa-v-bankah-kazahstana-vyderzhivayut-dinamiku-rosta.html> (дата обращения: 12.07.2025)
6. Mobile Banking Rank Казахстан2024. [Электрон.ресурс]. – 2025. – URL: <https://www.marksw Webb.ru/report/mobile-banking-rank-kz-2024/>. (дата обращения: 12.07.2025)
7. Документы Базельского комитета по банковскому надзору, [Электрон.ресурс]. – 2025. – URL: IAIS, IOSCO. <https://nationalbank.kz/ru/news/mezhdunarodnye-dokumenty/196>. (дата обращения: 12.07.2025)
8. Касенова Г.Е., Оралбаева Ж.З. Банктердің заманауи қаржылық қызметтері: Оқу құралы / Г.Е. Касенова, Ж.З. Оралбаева – Алматы: Қазақ университеті, 2024. – 272 б.
9. Касенова Г. Современные финансовые услуги банков [Текст]: Учебное пособие / Г.Касенова, 2021. - 263 с.
10. Банковское дело: учебник / О. И. Лаврушин, Н. Е. Бровкина, Н. И. Валенцева [и др.]; под ред. О. И. Лаврушина. — Москва : КноРус, 2023. – 630 с.

References

1. Kulumbetova D.B., Maulina N.H., Asanova A.B. Tsifrovaya transformatsiya kazahstanskogo bankovskogo sektora na sovremennom etape razvitiya //Nauchnyi vestnik: Finansy, banki,investitsii. - 2021. - № 3.
2. Kriřtanosov V. B. Tsifrovizatsiya finansovogo sektora ekonomiki: problemy i perspektivy // Trudy BGTU, 2021, seriya 5, № 1, s. 17–40
3. Tsifrovizatsiya finansovyh rynkov: novye kompetentsii: Monografiya /Krichanskii K.V., Mosin A.V [i dr.]; İzd-vo KnoRus, 2023, 126 s.
4. Larina O.İ, Moryjenkova N.V. Tsifrovizatsiya finansovyh rynkov: napravleniya i tehnologii: Monografiya / O.İ Larina, N.V. Moryjenkova. Moskva.: İzd-vo Rusains, 2023, 132 s
5. Korporativnyi sektor uhodit v «beznal»: vklady biznesa v bankah Kazahstana vyderjivayut dinamiku rosta. [Elektron.resurs]. – 2025. – URL: <https://ranking.kz/rankings/banking-and-finance-rankings/korporativnyy-sektor-uhodit-v-beznal-vklady-biznesa-v-bankah-kazahstana-vyderzhivayut-dinamiku-rosta.html> (data obraçeniya: 12.07.2025)
6. Mobile Banking Rank Kazahstan2024. [Elektron.resurs]. – 2025. – URL: <https://www.marksw Webb.ru/report/mobile-banking-rank-kz-2024/>. (data obraçeniya: 12.07.2025)

7. *Dokumenty Bazelskogo komiteta po bankovskomu nadzoru, [Elektron.resurs]. – 2025. – URL: IAIS, IOSCO. <https://nationalbank.kz/ru/news/mezhdunarodnye-dokumenty/196>. (data obraşeniya: 12.07.2025)*
8. *Kasanova G.E., Oralbaeva J.Z. Bankterdiñ zamanaui qarjylyq qyzmetteri: Oqu qūraly / G.E. Kasanova, J.Z. Oralbaeva – Almaty: Qazaq universiteti, 2024. – 272 b.*
9. *Kasanova G. Sovremennye finansovye uslugi bankov [Tekst] : Uchebnoe posobie / G.Kasanova, 2021. - 263 s.*
10. *Bankovskoe delo : uchebnik / O. İ. Lavruşin, N. E. Brovkina, N. İ. Valentseva [i dr.] ; pod red. O. İ. Lavruşina. — Moskva : KnoRus, 2023. — 630 s.*